

NOTITIE

Gemeente Utrecht, dienst Stadsontwikkeling
Mobiliteit en Milieu
de heer J.F.A. Krüse
Postbus 8406
3503 RK Utrecht

DATUM: 27 januari 2015
ONS KENMERK: 13-671/13.06032/MarBo
UW KENMERK: 14.005671
AUTEURS: M. Boonman & G. Hoefsloot
PROJECTLEIDER: G. Hoefsloot
STATUS: versie 1.1
CONTROLE: G.F.J. Smit

Flora- en faunawet onderzoek plangebied Einsteindreef, Utrecht

Gemeente Utrecht is voornemens om in een plangebied langs de Einsteindreef te Utrecht herinrichtingsmaatregelen uit te voeren. Bureau Waardenburg heeft op basis van veldonderzoek en bronnenonderzoek de effecten van deze ingreep beoordeeld in het kader van de Flora- en faunawet.

Conclusie

Enkele bomen in het plangebied hebben betekenis als paarverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis. De kap van deze bomen zorgt dat deze paarverblijfplaatsen verdwijnen en dat artikel 11 van de Flora- en faunawet overtreden wordt. Daarom is een ontheffing van de Flora- en faunawet nodig voor de ingreep en zijn vervangende paarverblijfplaatsen opgehangen in het plangebied.

Het plangebied heeft een functie als broedgebied voor verschillende soorten vogels. De kapwerkzaamheden moeten daarom buiten het broedseizoen uitgevoerd worden. Voor soorten waarvan de nestplaats jaar rond beschermd is heeft het plangebied geen functie.

Plangebied en werkzaamheden

Het plangebied bestaat uit een strook bosplantsoen dat ligt tussen de afvalwater zuiveringsinstallatie (RWZI) en de Einsteindreef in Utrecht. Een kleine strook van het RWZI terrein hoort bij het plangebied. In figuur 1 is het gebied aangegeven waar het Flora- en faunawet onderzoek heeft plaatsgevonden, het plangebied ligt geheel binnen het onderzochte terrein. Het bosplantsoen bestaat uit verschillende boomsoorten (beuk, eik, es, taxus, iep, esdoorn). De oudste bomen zijn aangeplant tussen 1960 en 1970 met het ontstaan van Overvecht. Naast het bosplantsoen ligt een tankstation.

De werkzaamheden bestaan uit het rooien van bomen en herinrichting van het terrein.

Figuur 1. Begrenzing van het onderzochte gebied is aangegeven met rode lijn.

Methodiek

Het plangebied is op 29 oktober 2013 en 20 januari 2014 bezocht. Op 29 oktober 2013 is een oriënterend veldbezoek uitgevoerd. Het tweede veldbezoek in 2014 heeft plaatsgevonden om de bomen (zonder blad) te controleren op holtes en nesten en het afgesloten RWZI terrein te betreden voor inspectie.

Uit het oriënterend veldonderzoek en de bomeninspectie in 2014 bleek dat het plangebied een functie kan hebben als paarverblijfplaats voor ruige- en gewone dwergvleermuis. Het plangebied is daarom op 10 oktober 2014 tussen 21:00 en 00:00 bezocht om baltsende vleermuizen in het plangebied in kaart te brengen. De weersomstandigheden waren op deze avond uitstekend voor vleermuisonderzoek: windstil, geen neerslag en een temperatuur boven de 10 graden Celsius. Met een bat detector (Pettersson D240 x) is de activiteit van vleermuizen in het plangebied onderzocht. Het plangebied is lopend doorkruist. Omdat er baltsactiviteit van gewone dwergvleermuizen werd vastgesteld in oktober 2014 is op 16 januari 2015 onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van potentiële paarverblijfplaatsen voor vleermuizen in de aanwezige bomen. Bomen zijn vanaf de grond, met behulp van een verrekijker en ladder gecontroleerd op aanwezigheid van holten en scheuren. De betreffende bomen met geschikte paarverblijfplaatsen zijn met een gps ingemeten en met verf onder aan de stam gemarkeerd. Tijdens de bomencontrole in januari 2015 is opnieuw gezocht naar nesten van roofvogels.

Het plangebied is in het kader van een ander vleermuisonderzoek voor de gemeente Utrecht in 2014 onderzocht. Volgens het vleermuisprotocol is in de wijk Overvecht onderzoek gedaan naar kraamkolonies van verschillende soorten vleermuizen (Boonman

& Brekelmans, 2014). Tijdens dit onderzoek is het plangebied tijdens elke van de 7 ronden minimaal éénmaal langsgefietst met een D240 x bat detector. Op deze manier is een goede indruk gekregen van vleermuisactiviteit in het plangebied aan de Einsteindreef in de periode 9 juni tot en met 8 juli 2014.

Aanvullend op de verschillende veldbezoeken is bronnenonderzoek uitgevoerd. Het rapport Beschermde flora en fauna Utrecht is geraadpleegd dat in 2010 is opgesteld door Bureau Waardenburg (zie literatuur). Daarnaast is een onderzoeksrapport van een vleermuisonderzoek in Overvecht geraadpleegd (Boonman & Brekelmans, 2014). Tijdens dit onderzoek is het plangebied tijdens elke van de 7 onderzoeksronden minimaal éénmaal langsgefietst met een D240 x bat detector. Op deze manier is een goede indruk gekregen van vleermuisactiviteit in het plangebied in de periode 9 juni tot en met 8 juli 2014.

Resultaten¹

Planten

In het onderzoeksgebied zijn geen beschermde soorten planten aangetroffen. Geschikte groeiplaatsen / biotopen zijn niet aanwezig. Op grond hiervan is beoordeeld dat het plangebied geen betekenis heeft voor beschermde soorten planten.

Ongewervelden

In de gemeente komen de volgende beschermde soorten ongewervelden voor: platte schijfhoren en groene glazenmaker (beide soorten Tabel 3 Flora- en faunawet). In het onderzoeksgebied zijn geen geschikte biotopen aanwezig voor deze beschermde soorten ongewervelden. Op grond hiervan is beoordeeld dat het plangebied geen betekenis heeft voor beschermde soorten ongewervelden.

Vissen

Oppervlaktewater is niet aanwezig in het onderzoeksgebied. De aanwezigheid van vissen is uitgesloten.

¹ Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet. Bij toepassing van de Flora- en faunawet worden conform de AmvB art. 75 vier beschermingsregimes onderscheiden. Voor soorten uit 'Tabel 1' geldt vrijstelling van verbodsbepalingen bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Aan soorten uit deze categorie wordt in deze notitie geen aandacht besteed. Voor vogels en soorten van 'Tabel 2 of 3' geldt geen vrijstelling en kan aanvraag van een ontheffing aan de orde zijn bij overtreding van verbodsbepalingen. In de tekst is per beschermde soort aangegeven in welke categorie deze is opgenomen.

Figuur 2. Enkele bomen in een gedund deel van het bosplantsoen. Op de achtergrond is het tankstation aan de Einsteinendreef te zien.

Amfibieën

Er zijn tijdens de veldinspectie geen amfibieën aangetroffen in het onderzoeksgebied. Geschikt voortplantingsbiotoop voor amfibieën is niet aanwezig. Op grond hiervan is beoordeeld dat het onderzoeksgebied geen betekenis heeft voor amfibieën.

Reptielen

Reptielen zijn niet aangetroffen in het onderzoeksgebied. Alleen de ringslang komt voor in de omgeving van het plangebied (Tabel 3 Flora- en faunawet). In het onderzochte gebied is geen geschikt leefgebied aanwezig zoals broeihopen en amfibierijke wateren. Op grond hiervan is beoordeeld dat het plangebied geen betekenis heeft voor de ringslang.

Grondgebonden zoogdieren

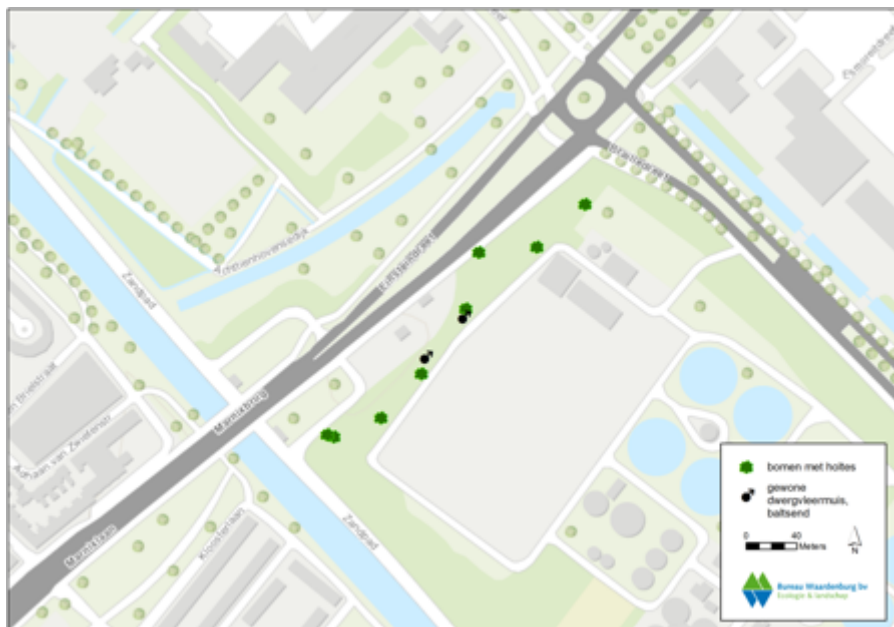
In het plangebied is geschikt leefgebied voor de eekhoorn aanwezig (Tabel 2 Flora- en faunawet). Er zijn geen sporen en nesten gevonden van de eekhoorn. In de omgeving van het onderzoeksgebied komen geen andere strikt beschermde soorten grondgebonden zoogdieren voor. Op grond hiervan is beoordeeld dat het onderzochte gebied geen betekenis heeft voor strikt beschermde soorten grondgebonden zoogdieren.

Vleermuizen (alle soorten Tabel 3 Flora- en faunawet)

Verblijfplaatsen

Er zijn in het plangebied acht bomen met holten, spleten of loshangende schors aanwezig (zie figuur 2). In oktober 2014 zijn twee baltsende gewone dwergvleermuizen

waargenomen (zie figuur 2). Aangenomen wordt dat enkele van de acht bomen een functie hebben als paarverblijfplaats.

Figuur 2. Bomen met een mogelijke functie als paarverblijfplaats voor gewone dwergvleermuis en waargenomen balts in het plangebied.

Verblijfplaatsen van boombewonende soorten zoals rosse vleermuis en watervleermuis komen voor in de landgoederen rond Utrecht. Binnen de stadsgrenzen zijn deze soorten niet talrijk. Bovendien geven ze de voorkeur aan bosgebieden met een groot aanbod aan boomholtes als verblijfplaats. In het plangebied zijn geen geschikte verblijfplaatsen voor rosse vleermuis en watervleermuis aanwezig.

Vliegroute

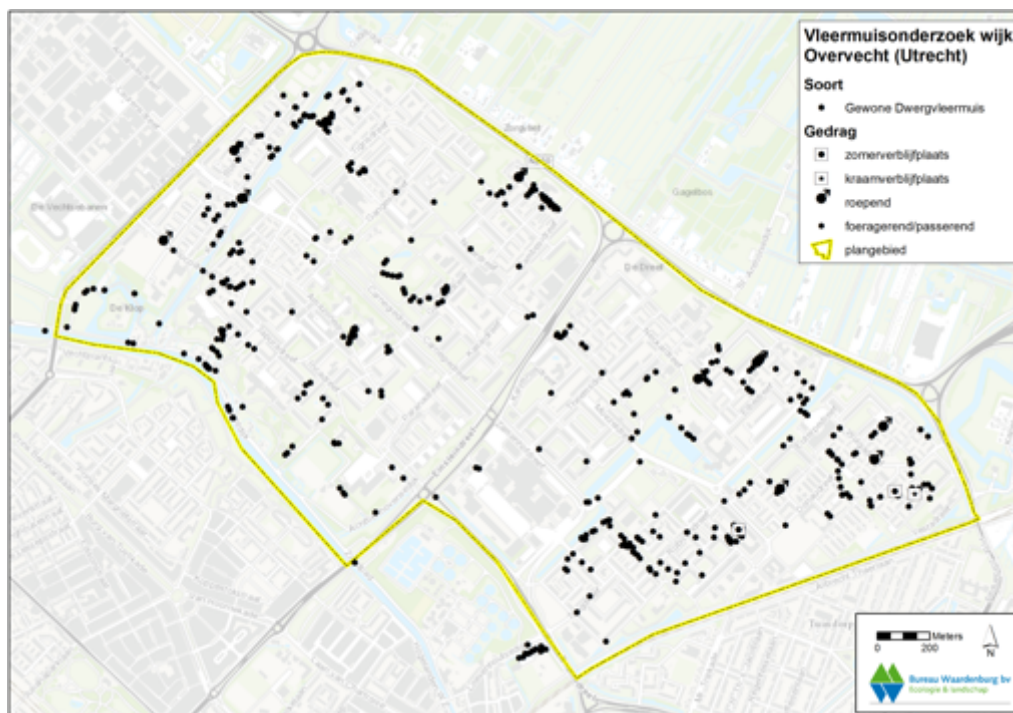
Vleermuizen gebruiken vaste vliegroutes tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Een vliegroute wordt als essentieel beschouwd als het de enige geschikte optie is voor dieren om zich te verplaatsen tussen verschillende onderdelen van het leefgebied. Om de volgende redenen is beoordeeld dat de groenstrook in het plangebied geen essentiële functie als vliegroute vervult voor vleermuizen:

- De groenstrook verbindt geen potentiële verblijfplaatsen (groene woonwijken en oude bossen) voor vleermuizen met potentiële foerageergebieden.
- Er is in de maanden juni en juli 2014 slechts éénmaal een foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen (zie figuur 3).

Foerageergebied

Hetzelfde geldt voor foerageergebied, dit wordt als essentieel beschouwd als het voor een lokale populatie vleermuizen van belang is om voldoende voedsel te verzamelen. Het plangebied wordt als niet essentieel foerageergebied beoordeeld omdat:

- In de directe omgeving van het plangebied potentieel foerageergebied in ruim voldoende mate aanwezig is (aan de noordwestzijde van de Einsteindreef watergang, parkje en woonwijk met veel groen).
- Er geen potentiële kraam- en winterverblijfplaatsen naast het plangebied aanwezig zijn (dergelijke verblijfplaatsen kunnen behoefte hebben aan ' dicht bij huis' foerageeropties).
- Er is in de maanden juni en juli 2014 slechts éénmaal een foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen (zie figuur 3).

Figuur 3. Waarnemingen van gewone dwergvleermuis in Overvecht 2014. Nabij het plangebied is één foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen.

Vogels met jaarrond beschermde nestplaats²

Het bosje rondom het RWZI terrein is geschikt als broedplaats voor de sperwer. In januari 2014 en 2015 zijn in het onderzochte gebied alleen nesten van ekster en zwarte kraai gevonden. Rondom de nesten waren eksters en zwarte kraaien actief. Het is niet uit te sluiten dat in 2015 een sperwer gaat broeden in het onderzochte gebied of in de bosjes rondom het RWZI terrein buiten het onderzochte gebied. Voor andere vogels waarvan de nestplaats jaarrond beschermd is heeft het bosje geen betekenis als broedgebied.

Effecten

Het plangebied heeft een mogelijke functie voor soorten uit de groepen vleermuizen en vogels. Hieronder worden de overige soortgroepen achterwege gelaten.

² Op grond van door het ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief, zwarte wouw.

Vleermuizen

Enkele bomen hebben een functie als paarverblijfplaats voor gewone dwergvleermuis. Door de kap van deze bomen verdwijnen deze paarverblijfplaatsen. Gewone dwergvleermuizen gebruiken meestal paarverblijfplaatsen in gebouwen (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014). Kleine holtes in bebouwing volstaan zoals ruimte onder dakpannen en onder gevelbetimmering. Het aanbod aan geschikte paarverblijfplaatsen in de omgeving van het plangebied is ruim voldoende. Er is veel bebouwing aanwezig nabij geschikt foerageergebied. Het verlies aan twee paarverblijfplaatsen zorgt niet voor aantasting van de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis in de gemeente Utrecht. Als de kap van bomen plaatsvindt op het moment dat vleermuizen aanwezig zijn in de bomen is er kans dat dieren gewond raken of gedood worden.

Vogels met jaarrond beschermde nestplaats

Er is een kans dat een sperwer gaat broeden in het plangebied. Het broedseizoen van de sperwer loopt globaal van 15 maart tot 15 juli. Als de sperwer in het plangebied gaat broeden en er een boom met sperwernest gekapt moet worden dan verdwijnt er een nestplaats. Sperwers broeden vaak in hetzelfde bosje maar bouwen elk jaar wel een nieuw nest. In het te behouden deel van het bosje rondom het RWZI terrein zijn nog voldoende alternatieve nestbomen aanwezig. Het bosje is als foerageergebied niet van essentieel belang voor de sperwer. In de directe omgeving is voldoende geschikt foerageergebied aanwezig voor de sperwer en sperwers gebruiken een groot jachtgebied.

Maatregelen om het werk conform de Flora- en faunawet uit te voeren³

- Voor het verwijderen van enkele bomen met de functie paarverblijfplaats voor gewone dwergvleermuis is een ontheffing nodig van artikel 11 van de Flora- en faunawet.
- Door platte vleermuiskasten van het type Schwegler 1FF op te hangen aan bomen wordt de afname van het aantal beschikbare paarplaatsen voor vleermuizen voorkomen (maatregel is in oktober 2014 uitgevoerd; Korsuize, 2014)
- Sterfte van dieren kan voorkomen worden door de kap van bomen met potentiële verblijfplaatsen op een vleermuisvriendelijke wijze uit te voeren:
 - Kappen van de betreffende bomen (zie figuur 2) na het broedseizoen van vogels en het paarseizoen van gewone dwergvleermuis (periode november tot en met februari).
 - Indien nodig kunnen de bomen ongeschikt gemaakt worden als paarverblijfplaats voor 15 juli 2015 door het dichtmaken van holten en spleten mits er geen vogels in de holten broeden en geen vleermuizen in aanwezig zijn.
 - Voorafgaande aan de kap inspecteert een vleermuisdeskundige de aanwezige holten op aanwezigheid van vleermuizen.
 - De bomen met holtes en losse schors voorzichtig neerlaten en twee dagen laten liggen met de openingen naar boven voordat ze verzaagd worden.

³ De maatregelen voor vleermuizen zijn deels gebaseerd op de richtlijnen uit de Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014).

- Aanbevolen wordt om tot de kap jaarlijks te beoordelen of er een sperwer in het plangebied broedt. Als wordt vastgesteld dat er een sperwer in het plangebied broedt moet op basis van de locatie van het nest en de ingreep worden beoordeeld of er een ontheffing van de Flora- en faunawet nodig is voor de ingreep.
- Door bomen en struiken buiten het broedseizoen te verwijderen wordt verstoring van nesten van vogels voorkomen. Het rooien van beplanting binnen het broedseizoen is mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van vogels worden verstoord en er geen vleermuizen in de bomen verblijven. Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Flora- en faunawet geen standaard periode gehanteerd. De lengte en de aanvang van het broedseizoen verschilt per soort. Globaal moet rekening gehouden worden met de periode van 1 maart tot en met juli.

Literatuur

Brekelmans, F.L.A., S. Vleeming, P.H.N Boddeke, G. Hoefsloot, J. van Zundert, J.W. de Jong (2010). Beschermde flora en fauna Utrecht. Een overzicht van beschermde soorten flora en fauna op basis van een gemeentebrede quickscan. rapport 10-008 Bureau Waardenburg, Culemborg.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis, versie 1.1.

Korsuize, G., 2014. Einsteindreef – vleermuiskasten notitie. Gemeente Utrecht.

Voor vragen over deze notitie kunt u contact opnemen met G. Hoefsloot.

Akkoord voor uitgave: Teamleider Bureau Waardenburg bv
drs. G.F.J. Smit

Paraaf:

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Gemeente Utrecht

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001:2008.

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
info@buwa.nl www.buwa.nl